

Tulajdonos: „Frima” S. A. bejegy. la Trib.
Bihar Fsoc. 1798—1938

Feladó kiadó:
Üzv. PÁSZTOR EDENE

Alapította: PÁSZTOR EDE

Felolós szerkesztő:
Dr Zoltán Jenő

Bejegyezve: Tribunalul Bihar Dps. No. 810—1938. Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, P. M. Viteazul 4.

Németország támogatja Olaszország francia ellenes igényeit

A „Frankfurter Zeitung” feltűnéstkelő cikke

A Frankfurter Zeitung tegnap foglalkozott Németország állásfoglalásával az olasz—francia viszály ügyében és többek között a következőket írta:

— Európa sorsa néhány bátor, realista és erős ember kezébe van bízva. Az egyetlen veszély, amely a békét fenyegeti az, hogy ezek jogos és indokolt követelésekkel szembe helyezkednek.

— Németország ugyanolyan mértékben fogja támogatni az olaszok jogait, mint ahogy azt Olaszország tette velünk szemben. A franciáknak meg kell érteniük, hogy engedniük kell és hogy nem beszélhetnek rosszsindulatról, ha a német magatartásról van szó, sem az 1938. december 8-án megkötött német-francia egyezmény megszegéséről, ha olasz barátaink követeléseit támogatjuk.

— Aki helyesen értelmezi ennek az egyezménynek lényegét, az tudja, mint ahogy annakidején Daladier és Bonnet is kifejtették, hogy ez az első lépés a német-francia jóviszony kifejlesztésére. De, hogy ezt az első lépést a többi is követhesse, Franciaországnak engednie kell a tengely jogos igényeivel szemben.

Fenyegetőzik az olasz félhivatalos.

A félhivatalos olasz „Relazione Internazionale” ismét heves támadást tartalmaz Franciaország felé. A lap azt írja, hogy a spanyol ügyek likvidálása után az olasz követeléseknek kell napirendre kerülniük, majd cikkét így folytatja:

„Még lehet, hogy a franciák makacskodása folytán az európai események tragikus fordulatot vesznek, egészen addig a pontig, ahol az örök törvények szerint csak egyetlen megoldás adódik: az ágyuk dörgése.”

A lap cikkét az „olasz acél”-al való fenyegetőzéssel, valamint a Berlin—Róma tengely erejének kihangsúlyozásával fejezi be.

Chamberlain kedden válaszol Hitler beszédére.

Az angol parlament kedden kezdi meg új ülését és azonnal a nemzetközi kérdé-

sek megtárgyalása kerül napirendre. Különösen nagy érdeklődéssel várják Chamberlain keddi külpolitikai beszámolóját, amely a napirend első pontja. Parlamenti körökben ugyanis úgy tudják, hogy kedden Chamberlain nemcsak Halifax társaságában tett római utjáról számol be ez alkalommal, hanem válaszol majd Hitler hétfő esti beszédének bizonyos kitételeire is.

25 évre garantálja Németország Lengyelország határait?

Páris, jan. 30. A „Le Journal” londoni értesülése szerint német politikai körökben kijelentették, hogy Németország hajlandó Lengyelország határait 25 évre garantáló barátsági szerződést kötni.

Németország nem mond le gyarmati igényeiről

München, jan. 30. Epp tábornok a birodalmi gazdasági

bizottság ülésén beszédet mondott és többek között az alábbi kijelentéseket tette:

„Németország gazdasági helyzetét ma a teljes termelés jellemzi. Ezt a termelést csak a munka fokozásával lehet elérni, már pedig ennek határai korlátozottak. Ime, ezért van szükség arra, hogy a birodalom gazdasági erőit gyarmatokkal pótoljuk. Németország életszükségleteinek és az etni-

kai elvnek tagadása lenne, ha hitelt adnánk annak a hírnök, hogy Németország gyarmati igényei a világbékét fenyegetik. Németország számára ez nemzeti presztizs-kérdés, a jog és igazság kérdése.

Németország jóvátételt követel, jogai eddigi folytonos megsértéséért és olyan javakat követel vissza, amely abszolút szükséges a birodalom életéhez számára.

Belgrádi lap érdekes cikke a magyar-jugoszláv közeledésről

A Vreme című belgrádi lap Iliri Alexa egyetemi tanár tollából nagy cikket közöl a magyar—jugoszláv közeledés

szükségességéről. A cikk rámutat arra a barátságra, amely a két népet a történelem folyamán összefűzte, valamint a két ország népe közötti rokonvóná-

sokra és arra a következtetésre jut, hogy Magyarország és Jugoszlávia közeledése történelmi szükségesség.

Az olasz sajtó mérsékelt érdeklődéssel fogadta Chamberlain beszédét

Chamberlain beszédével első helyen foglalkozik az olasz sajtó anélkül azonban, hogy annak túl nagy jelentőséget tulajdonítana. A Popolo di Roma azt írja, hogy az angol miniszterelnök bejelentette ugyan, hogy tovább akar haladni a béke útján, de addig míg a fegyverkezések korlátozására nemzetközi megegyezés létre nem jön, Angliának is fel kell készülnie az önvédelemre. Tekintve pedig

— mondja a lap —, hogy egy ilyen egyezmény előreláthatólag még évekig nem jöhet létre, a fenti bejelentés egyenértékű azzal, hogy Anglia hatalmas fegyverkezésbe kezd. Végül azt írja a lap, hogy Chamberlain beszéde a nemzetközi problémák egyetlen területén sem teremtett új helyzetet.

A Popolo d'Italia vezércikében megállapítja, hogy a

birminghami beszéd békehitvallás volt, anélkül, hogy komoly pozitívumokat tartalmazott volna. A beszéd becsületes, világos és jószándéku volt, de Chamberlainnak az a tanácsa, hogy a függő kérdéseket tárgyalások útján oldják meg, igen illuzorikus értékű mindaddig, míg egyes államok a szavakon kívül tettel is nem akarják megmutatni békevágyukat.

Ajándékakciónk 6-ik száma

Riport egy vasgyárról

A főbejárat: vasajtó. Rajta vastbetűkkel: „Idegeneknek szigorúan tilos a bemenet!”.

Este van, a kis irodában világykorú fényénél dolgozik néhány tisztviselő. Udvarra érünk: szakadozlan, csattanó ritmusban ütődnek egymáshoz a vaslemezek. Éjjel-nappal dobálják egymásra itt a kész lemezeket, ez a folytonos lármá betölti a szűk völgyet, monoton, örök kísérete a munka zenéjének. Síneken párányí, nyitott vagon: gyári vonat. Ez viszi az álmásra a kész vastárgyakat s a nyersanyagot, amelyet más üzemek dolgoznak fel.

Az első terem hatalmas méretű, gyér villanylámpák világítják. Ez a mesterséges fény halvány és észrevétlen a vas izzása mellett. Óriási kohóból hatalmas fogókkal szedik ki a munkások az izzó, téglalakú vaslemezeket. A földre dobálják. Piros izzása, a körülötte mozgó árnyaszerű fekete alakok a civilizáció őskorára emlékeztetnek. Már a vaskorszakban is izzott, sístergett a tűzön a vas. Hefaisztos, a mitológiai kovács is tudta, hogy a vas hajlítható. Öreg a vas, reellenfelesen öreg: mint maga a föld.

A kohóban felcsapó lángok, a fekete, hallgatag munkások nesztelen lépéi, a földre zuhanó vörös-parázsszínű vaslemezek, együtt fantasztikus és féltelmes képet nyújtanak.

Megtudom, hogy a vasgyár munkásainak szociális helyzete, megszervezése elsőrendű. Naponként 8 órát dolgozik minden munkás, minimális fizetése egy egész kezdő, fiatal gyermeknek napi 70—80 lei. Felöltött, családos munkás 4—8—10 ezer leit kap egy hónapban. Mindenki saját házában lakik, tűzfát rendkívül olcsón kap, élelmiszert a szövetkezet szállít a házakhoz s ezt nem is kell készpénzben kifizetni, levonják havonta a munkás fizetéséből. Betegsegélyzőjük is van természetesen. Ha a munkást baleset éri, tekintélyes kártérítést kap és felgyógyulásáig teljes fizetést, a beteg, hávi ezer leies segítség jár számára.

A szomszéd teremben áll a gyár leghatalmasabb kohója. Óriás vastömbök izzanak benne. Szerencsém van. Csak minden négy órában vesznek ki egy ilyen tömböt a kohóból, a mennyezetről függő óriás kamppó segítségével, amelyet odafönn állványon ide-oda guruló munkás irányít. És most, ebben a pillanatban éppen ez történik. Lassan lecsapódik a kohó ajtaja. Odabenn láng és parásztenger közepén óriás, négyszögletes vastömb. Vezényszavak, a tömböt a kamppók segítségével lassan kivonják a kohóból óvatosan leeresztik a tűzálló anyaggal borított

földre. A kohó ajtaja bezárult.

Legalább 10 méter távolságban állunk az izzó vastömbtől — és hirtelen olyan izzó forróságba kerülünk, hogy télikabátunkban úgy érezzük magunkat, mint augusztusban a tengerparton a déli órákban, mikor mindenki menekül a hőség elől.

Azt mondja mérnök ismerősöm:

— Ugy tapasztaltam, hogy az ilyen izzó vastömb, amely csak négyszer 24 óra alatt hűl ki teljesen, — remek jót tesz a reumámnak. Az embert a csontja velejéig átmelegíti. — Látja, kívül már feketedik, de ez a feketeség csak 1—2 milliméter. Belül tovább is épp úgy izzik, mint a kohóban. — Sokszor 5—10 percig állok a közelében. Lehet, hogy az orvosok kinevetnek: engem határozottan gyógyít a melege.

Tovább. Itt a szomszédos munkaszobában maszkban dolgoznak a munkások. A felszálló vaspár ellen védik a tüdejüket. Modern, konyhai tűzhelyet szobai vaskályhák, kályhacsővet vasedényeket készítenek. Elnézem, hogy készül akkordmunkával egy veder. Milyen egyszerű tárgy, minden falusi házban nélkülözhetetlen. Milyen érdekes mégis, ahogy sze-

munk láttára elkészül.

A földön téglalakú vékony vaslemezek. Egyik munkás fel emeli, a másiknak adja. Az egy gép mellett áll, hengeralakúra hajlítja össze a lemezt odailleszti a hegesztőgépre a lemez egymásra hajtott két szélét s végigfut a géppel rajta, mint a háziasszony, mikor varrógépével összevarr két kelkeldarabot. A veder teste kész, a munkás a melletteállónak nyújtja. Ennél csupa kezek vaslemez van, amelyet hegesztőgépével ugyanígy „körbevarr” a henger alján. Továbbadja. Szomszédja hozzáadja a vederhez a fűtet. Kész a vasveder. Ez most bekerül a szomszéd terembe, ahol egy óriás bázison csillogó, forró, 100 fokon felül tartott ezüstös alumíniumoldat várja a tárgyat. Egy munkás hosszú vasrudjával belémártogatja a vedret, megforgatja, gondosan, óvatosan, azután kiemeli, továbbadja. A veder most már csillog, megkapta a külső kozmetikát, a fűdőt, csak ki kell hűlnie és mehet a vasüzletbe, tucatárának.

Csattognak a lemezek, zugnak a gépek, izzik a parázs a kohókban. Hallgatag, fekete, vaspáros munkaruhás férfiak dolgoznak éjjel-nappal a gyár-

6

szelvény

amely összegyűjtve feljogosít 1939 január — február hónap tartandó ajándékakciónkban való részvételre.

ban. Most este 10. A munka felváltásának pillanata. Egyenként mennek a munkások a gyár fürdőszobáiba, — zuhog a víz a tussokból, fürdenek, ruhát cserélnek, hazamennek. A gyár kisvasutja zug, a renga teg, beláthatatlanul sok munkateremben egymásután váltják fel egymást az emberek. Síneken át kijutunk a szabadba. Szép, csillagos, havas este van, a gyárkémények füstölögnek mögöttünk, munkások jönnek szembe, az éjszakai turnus Kalapot emelnek.

Köszönnek, aztán elnyeli őket a gyár kapuja, mohón, éhesen. A szűk völgy emberei ezek, hallgatagok, szomorúak, furcsák. Nem hasonlítanak más dolgozókra. Mintha a vas sötét kemény, szigorú anyaga örök bélyeget nyomott volna az életükre. Marton Lili

Mi az az „Übersee“

Új lap jelenik meg Prágában, amely kizárólag a kivándorlással foglalkozik

(Nagyvárad). Az újságállványokon új lap tűnt fel. A címe ez: „Übersee“ (Tengerentúl). Az embert érdeklik az új sajtótermékek. Vajon mi fejez ki, milyen pártállást, milyen világnézetet? Egyetlen példány ára tíz lei. Arany baj legyen. Az ember halad a korrall és megveszi az Übersee legfrissebb számát. Aztán gyűrünk valamilyen csöndes, meghitt sarokba és nézzük meg, mi van az oldalak között.

Lap, amely csak kivándorlással foglalkozik.

Kézenfekvő és világos, hogy Nyugat-közép-, Kelet- és Dél-Európában megjelenő minden sajtóterméknek van valami kimondott politikai, vagy társadalmi iránya. Annál meglepőbb, hogy amikor az ember kinyitja az Übersee oldalait, a sűrű sorok mögött minden mást talál, csak éppen politikát nem, csak éppen pártállást nem, sőt még világszemléletet sem. Ez a lap ugyanis, amely Prágában jelenik meg hetenként, azt a célt szolgálja, hogy

megfelelő útmutatással szolgáljon ama nagy tömegek számára, amelyek arra vannak kényszerítve, hogy elhagy-

otthonuk eddigi nyugalma, más világtájakon keressék a boldogulásukat.

Egy lap, amely tisztán és kizárólagosan a kivándorlással foglalkozik. Ilyen még nem volt.

Chile, San Domingo, Asunción, Montevideo, milyen nagy a világ...

A vezércikk címe sokatmondó: „Menekültek”. Ez a lap a menekülők, a honiatlanok, a nyugtalanok, azoké, akiket kergetnek már. Új modern népvándorlás ez a lap, amely bátran tűzhelel kibontott zászlajára ezt a mondatot: „Kitekérték valamennyi genti konvenció nyakát...”

Az olvasó útmutatást találhat arra, hogy milyen feltételek mellett juthatna ki legelőnyösebben és leggyorsabban San Domingóba, vagy Chilebe vagy Asunciónba, nem is beszélve Montevideóról, Peruról, Madagaszkárról, Tanzenyikáról? Ma már nemcsak az embert lehet száműzni, hanem egész emberfalkákat. Hogy miért? Ezt nem taglalja az Übersee. Ellenben pontosan megírja Chile éghajlati viszoi-

nyait. Kimerítő tudósítást ír Limáról, fényképek közlő távoli, csendesóceáni birodalmakról, amik fölött ott is kekezik az ég, s ahol a kék égen felhők usznak, hihetőleg sokkal békésebb felhők, mint amik pillanatnyilag mondjuk Athén és a Földközi tenger felett tornyosodnak. Az Übersee szerkesztősége becsületesen oldja meg a feladatát. A lexikonokat megszégyenítő pontossággal írnak arról, hogy Hondurasban milyenek a társadalmi előfeltételek, s hogy kik azok, akik bírják a klímát? Sőt pontosan közlik, mennyibe kerül a hajójárat, a vízum, a be- és kiutazási engedély, hogyan kell megszerezni a szükséges iratokat.

Cristescu olvasmánya

Érdekes tudósítást közölnek a fővárosi lapok a vasgárdista terrorszervezet elvezérének haláláról. Megírják, hogy a rendőrség házkutatást tartott a revolverharc közben elesett professzor lakásán. — Mit találtak egy vasgárdista tudós magánéletében? Egyetlen egy tudományos könyv nem volt a lakáson, egyetlen egy klasszikus regény sem. Ellenben a következő könyvek: „A négyek. A gyilkos kéz nagylábu. A kék expressz.” Edgar Wallace egyébként a rakoztató regényei. Egy kommentár?

Göring lapjának nem tetszik, hogy Henderson angol képviselő közvetített Románia és Magyarország között

Berlin, jan. 30. Göring lapja, az Essener National Zeitung hosszú cikkben foglalkozik Henderson angol képviselő budapesti és bucaresti látogatásával. A lap többek közt a következőket írja:

— Henderson több napos budapesti tartózkodása idején kihallgatáson fogadta Horthy kormányzó, ugy szintén Henderson tárgyalta az ellenzék vezéreivel: Eckhardt Tiborral és Bethlen István gróffal. Henderson ezután Bucarestbe utazott ahol tárgyalta Carol királlyal és több román vezető férfiival. Henderson ezután ismét vissza tért Budapestre, ahol Horthy kormányzó újból fogadta. Később hosszabb tárgyalásokat folytatott Henderson Bethlen gróffal. Az angol képviselő tárgyalásaival kapcsolatban jól értesült körökben megjegyzik, hogy ezek a tárgyalások nem voltak magánjellegűek. Henderson az angol kormány tudtával és beleegyezésével tárgyalta és tárgyalásainak célja az volt, hogy Délkelet-Európa államainak együttműködését új alapon, minden körülmények közt azonban Németország közreműködése nélkül megszervezze.

— Henderson a magyar újságírók előtt kijelentette — írja a német lap —, hogy bucaresti tárgyalásai értékes eredménnyel jártak. Nem engedhető meg — és ezzel Henderson nyilván a kisebbségi kérdésre gondolt —, hogy a már egyszer vállalt nemzetközi kötelezettségeket be ne tartsák és a jog érvényességét el ne ismerjék. Délkelet-Európa békéjét csak a politikai és gazdasági alapján lehet felismerni.

Más oldalról azt beszélik, hogy Henderson a közvetítő szerepet játszotta Románia és Magyarország között. Rövidesen kiderül, hogy milyen fontossága volt Henderson információs utjának. Feltűnő az, hogy Henderson kijelentette, miszerint Európa érdekében áll Magyarország függetlenségének és szuverenitásának megőrzése. Ezek mind ismert hangok, amelyeket két évtizeden át hallottunk Ausztriával kapcsolatban — írja az Essener National Zeitung. — Ezek a hangok tényleg megfelelnek a hivatalos felfogásnak. Ha figyelembe vesszük, hogy Knox, a budapesti angol követ és volt népszavazási biztos már több, mint egy éve dolgozik, akkor Henderson újból budapesti látogatása különös megvilágításba kerül. Egyébként ezek a célok, mindenekelőtt pedig a függetlenség jelszava fedik egymást, úgy ahogy azt Bethlen gróf és Eckhardt Tibor leg-

utóbb is kihangsúlyozta. Hogy a kör teljes legyen, rá kell mutatnunk arra is, hogy Eckhardt és Knox intim barátok. Mind ebből nyilvánvaló, hogy Anglia

még mindig nem adta fel azt a tervét, hogy Délkelet-Európa természetes kifejlődését meg nem szűnő ellensakkhuzásokkal akadályozza.

A bukaresti igazságügyi palotában történt szerelmi dráma a büntető-tábla előtt

A szép Dornescu Eliza ellen vallanak a tanúk

Bukarest, jan. 30. A bukaresti büntető tábla előtt ismét megelevenedtek annak a drámának a részletei, amelynek utolsó jelenete képpen Dornescu Eliza revolverrel merényletet követett el az igazságügyi palotában Ulatianu mérnök ellen, aki holtan esett össze. A mostani tárgyaláson a tanúk sora vonult fel, hogy elmondja a tragédia egyes részleteit. — Dornescu Elizát már az előző tárgyaláson kihallgatta a bíróság.

Az első tanu Bale törvényszéki bíró, aki a véres eseményt a következőképpen látta:

— Éppen Ghetler Franzi tanút hallgattuk ki és az ő vallomását diktáltam a jegyző felé fordulva, amikor a lövés eldördült. Természetesen abban a pillanatban oda tekintettem és láttam, hogy Dornescu Eliza még négy lövést adt le Ulatianura, aki az ügyvédek számára fenntartott padokban ült. Utána saját homlokának irányította a revolvert, de a fegyver ekkor csütörtököt mondott. Azonnal az igazságügyi palota rendőrkormányzóhoz veztettem az asszonyt. Ott közöltem vele, hogy Ulatianu meghalt. A hír rendkívül megrendítette, rosszul lett, idegrohamot kapott és elájult.

Mateescu Ion, a iasii szépművészeti főiskola tanára, a védelem tanúja volt. Azért idézték meg, hogy elmondja: a leány, mint művésznő sok kilátással kecsegtető pályafutás előtt állott, amelyet azonban tönkretett az Ulatianu mérnökkel való viszonya. A tanár elmondotta, hogy a leány valóban nagyon tehetséges növendéknek bizonyult.

A büntető tábla tegnap is folytatta az ügyben a tárgyalást. A tegnapi tanuvallomások alapján megállapították, hogy Dornescu Eliza kezelő orvosától, Tataru dr. fővárosi orvostól kapta a revolvert.

Olasz lap szerint Gafencu és Csáky kinevezésük előtt találkoztak Budapesten

Róma, jan. 30. A „Corriera della Sera” c. olasz lap szombat reggeli számában budapesti tudósítójától feltűnő jelentést közöl a Ciano olasz külügyminiszter kezdeményezésére megindult diplomáciai tárgyalásokról. Csáky magyar külügyminiszter nyilatkozata, írja az olasz lap, megerősíti Sztojadinovics jugoszláv miniszterelnök és Csáky külsőben álló tanácskozásának hírét. Ciano gróf bélyei és belgrádi megbeszélései tisztázták és pontosan körvonalazták az olasz-jugoszláv viszonyt, szó volt a jugoszláv-magyar viszonyról is és beavatott körök úgy tudják, hogy Pál régensherceg ismertette Ciano előtt Ófelsége II. Carol király elgondolásait, egy esetleges román-magyar és jugoszláv-magyar egyezmény lehetőségeiről. A Belgrád és Bucaresti között fennálló dinasztikus és szövetségi kapcsolatok nem akadályozzák egyik országot sem a Magyarország-gal való megegyezésben, de a két szövetséges országnak az a

kívánsága, hogy a román-magyar és a jugoszláv-magyar megegyezés egy időben történjék. Állítólag ezt Olaszország és Lengyelország is kíváncsian tartja. A jugoszláv kormány a hírek szerint munkálkodik Románia és Olaszország közelebbhozáshozában is. Ezeknek a kérdéseknek megvizsgálása kétségtelenül sorra kerül Ciano varsói látogatása során. A lap úgy tudja, hogy a román-magyar és a jugoszláv-magyar viszony enyhülése a nagyon közeli lehetőségek körébe tartozik és szó van a mult augusztusi blédi nyilatkozat aláírásáról is, amit esetleg egyidejűleg valamennyi érdekelt nemzet aláírta. Érdekes, írja a „Corriera della Sera”, hogy Gafencu román és Csáky magyar külügyminiszterek még külügyminiszteri kinevezésük előtt megvizsgálták a román-magyar közeledés lehetőségeit, azon a találkozón, amely Budapesten történt, de amelynek híre eddig még nem került nyilvánosságra.

Da Vinci, budapesti olasz követ egyébként pénteken este Rómába utazott.

Nem szenzáció

Pompéj pusztulására emlékeztet a borzalmas arényu chilei földrengés melynek 15 ezer halottja van. Pillanatok alatt haltak meg egy irózatok katalizma peklában. A világ úgy ahogy tudomásul vette. De gondolunk csak arra, micsoda szenzáció lett volna ez a szörnyű esemény 1914 előtt. Ma? A világ-lapok első oldalait gészen más események foglalják el. — Elpusztult tízezer ember? Semmi. Most készítjük elő sok kal több ember sokkal borzalmasabb pusztulását.

Vesztek

Ócska ólmos

Cim a kladóban

Gyilkossággal végződött a negyven- négyéves szőlőbirtokosnő és harminczéves szolga szerelme

A béres vadházastársával együtt agyonverte urnőjét

Arad, jan. 30. Az elmúlt este hét óra tájban az aradmegyei Apatelek község határában megtámadták Darvas Margit 44 éves szőlőbirtokosnőt, aki a faluban végzett bevásárlások után a szőlőhegyen levő lakására igyekezett. A támadók Darvas Margitot vastag husángokkal többször fejbeütötték és amikor néhány óra múlva az arajáró falusiak ráakadtak, már eszméletlenül, hatalmas vértócsában feküdt az út szélén.

Beszállították a borosjenői kórházba, de segíteni már nem lehetett rajta és a súlyos vérvesztések következtében meghalt.

A csendőrség gyanúja már az első pillanatban Darvas Margit Tomos Éva nevű cselédjére és ennek vadházastársa, Svoboda Mihály ellen irányult. A cseléd ugyanis már régebben fenyegette Darvas Margitot, hogy végez vele és számos ok szolgált emellett, hogy bosszúból ő és vadházastársa követék el a gyilkosságot.

A gyilkosság elkövetésével gyanúsított cselédet és vadházastársát a csendőrségre szállították s ott rövid tagadás után be is vallották tettüket. A bűntény mögött sötét dráma húzódik meg.

A csendőrség megállapította, hogy a negyvennégyéves szőlőbirtokosnő szerelmi viszonyt folytatott Svoboda Mihállyal, a harminczéves szlovák parasztemberrel, aki mint szolga állott alkalmazásában. A jó családból való urnő azóta teljesen elhanyagolta magát. Tomos Éva, Svoboda vadházastársa, engesztelhetetlen gyűlöletet érzett vetélytársnője ellen és elhatározta, hogy megöli. Most derült ki, hogy Tomos Éva már néhány nappal ezelőtt gyilkosságot kísérelt meg Darvas Margit ellen. Darvas Margit kocsin tartott hazafelé Borosjenőre Apatelekre s a lovakat Svoboda Mihály hajtotta. Az uton szembetalálkoztak Tomos Évával, aki ugyan csak egy szekéren közelgett feléjük. Amikor a két jármű egy más mellé érkezett, Tomos Éva ostorával Darvas Margit felé sujtott, úgy, hogy annak szíja az urnő nyaka köré csavarodott. Az ostor megfeszült és a birtokosnő fuldokolni kezdett, Svoboda azonban megmentette ezuttal urnője életét.

A szőlőbirtokosnő és a parasztember szerelméről szóló pletykák Budapestre is eljutottak. Ezt bizonyítja az is, hogy Darvas Zsuzsa, a szőlőbirtokosnő egyik Budapesten élő hűga néhány nappal ezelőtt Apatelekre utazott és rábirta nővérét, hogy adja el a szőlőt és költözzék vele a magyar fővá-

rosba. Darvas Margit ekkor felmondott Svobodának. A parasztember azt remélte, hogy urnője legalább egy tag szőlőt

ráirat, az urnő azonban az egész szőlőt áruba bocsátotta és ez érlette meg a bosszút Svobodában. Most már hajlott

Hetvenezer pengőt ajánlott fel Csehszlovákia a szélőtt munkácsi templomért és színházért

Prága, jan. 30. Krno budapesti cseh-szlovák követ, a külügyminiszter állandó helyettese pénteken nyilatkozott a cseh sajtónak. Megemlítette a magyar-cseh-szlovák határon történt összetűzéseket, beszélt a munkácsi esetről s megállapította, hogy az ügyet sikerült békésen megoldani. Cseh-Szlovákia hajlandó a munkácsi támadás ügyében kártérítést fi-

zetni és 70 ezer pengőt ajánlott fel az ágyuzás által szétrombolt templom és színház rendbehozására.

— Csáky István gróf magyar külügyminiszter legutóbbi beszédében — mondotta — annak a reményének adott kifejezést, hogy a munkácsi összetűzés az utolsó volt. A magunk részéről osztjuk ezt a reménységet.

89 ezer lejes lopás a vonaton

Arad, január 30. Pénteken délelőtt megjelent az aradi rendőrség bünygyi osztályán Romascu Ioan ploesti mérnök és elmondta, hogy a Bucuresti-aradi gyorsvonaton kilopták zsebéből 89 ezer lejt tartalmazó pénztárcáját. Ploestiben beszállt egy üres fülkébe és

Brassó körül elaludt, csak Déván ébredt ismét fel. Amikor felébredt, meglepetéssel látta, hogy közben nadrágzsebét felválták és pénztárcája eltűnt. A tolvajról semmilyen közelebi adattal nem szolgálhatott. A rendőrség megindította a nyomozást.

Öngyilkos lett, mert féltekeny volt feleségére

Dumitrescu Teodor csákovai lakos hosszabb idő óta féltekeny csinos, fiatal feleségére, akinek egy falubeli legény tette a szépet. Emiatt többször nézeteltérésre került a sor a házastársak között. A családi jelenetek sorozatát az sem enyhítette, hogy Dumitrescu felesége időközben anya lett és egy kislánynak adott életet. Dumitrescu az utóbbi időben annyira elkeseredett, hogy a

falubelieknek többször hangoztatta öngyilkossági szándékát. Tegnapelőtt valóra is váltotta tervét. Egy óvatlan pillanatban a konyhából marószódát csempészett ki az istállóba, ahol azt bevette. Tettét csakhamar észrevették és a kórházba szállították. Az orvosi segítség azonban már későn érkezett, mert Dumitrescu a marószódától meghalt. Az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

Naptárak, kalendáriumok

a legnagyobb választékban, szezon utáni olcsó árban. — **Visszonteladók**nak további ár-
engedménnyel kapnak

Pásztor Ede cégnél

Nagyvárad, Piața Mihai Viteazul 4. Telefon 2800

vadházastársa szavára, aki rég el akarta tenni láb alól vetélytársnőjét.

Svoboda előre megfontolt szándékkal készült a gyilkosságra, amit az is bizonyít, hogy töltött revolvért is találtak nála. A szerencsétlen sorsú Darvas Margitot, miután pénteken felboncolták, szombaton eltemették. A boncolás megállapította, hogy több halálos ütést érte. A gyilkosokat átadták az ügyészségnek.

Kik azok az erdélyi magyar írók, akik részesülnek a miniszterelnök 50 ezer lejes ajándékából?

MIRON CRISTEA patriárka-miniszterelnök tudva levőleg 50 ezer lejt küldött gróf doktor Bánffy Miklósnak azzal, hogy ezt az összeget ossza ki a magyar írók között, akik román írók műfordításával, vagy a román-magyar kultúrközeledet terén szerettek különös érdemeket. A miniszterelnök ajándékát valószínűleg a „Helikon” újság fogja szétosztani.

A „Curentul” mai számában meglepően tájékozott és tárgyilagos cikket olvastunk az erdélyi kisebbségi írókról akik számhajóhatnak a miniszterelnök ajándékának kiosztásánál. A cikkíró dr. Buzea Octavian, miután felsorolja a „Helikon” köré csoportosult írókat, megállapítja, hogy vannak még más írói csoportok is, amelyek dícséretre méltó munkái végeztek a román-magyar kultúrközeledés terén. Elsősorban a „Korunk” írói csoportját említi fel, amelyhez Gaál Gábor, Kibédi Sándor (aki „Széphalom” címen külön folyóiratot ad ki és öb kötet versfordítással lette ismertté nevét.) továbbá Nagy István és Méliusz József tartoznak. A harmadik csoportba a Nagyváradon élő Berde Mária vezetése alatt csoportosult írókat sorozza a cikkíró — ide tartozónak látja többek között Franyó Zoltánt is, a kiűzött temesvári író és műfordítót. Végül a negyedik csoport a fiatal írók akik közé tartozik Bözödi György, a „Székely bánja” — másrészt pedig Balogh Edgár, aki az „Iraiban történelem” című könyvével keltet felhűnést.

A fenti csoportosítás, noha a „csoportosításokban” kissé mesterséges, nagyrészt helytálló. Maga dr. Octavian Buzea is megállapítja azonban, hogy vannak magyar írók és költők akik egyik írói csoporthoz sem tartoznak, azonban fordításaikkal érdemessé tették magukat a jutalomra. A prémium szétosztásánál elsősorban az anyagi segítségre való ráutalás jöhet szóba és a „Curentul” cikkírója ismét felsorol néhány nevet. E nevek közül a mi figyelmünket fellelő vadarc kelti fel.

Önként visszavonultak a köztársaságiak az estramadurai vonalon

Negrin kijelentette, hogy Barcelona elestével a köztársaság még nem omlott össze

Gerone, jan. 30. A Havas jelentése szerint Negrin miniszterelnök a rádióban beszédet intézett a spanyol néphez, amelyben hangoztatta, hogy Spanyolország történelmének legnagyobb megpróbáltatásain megy át, de az ellenség azon reménye, hogy a köztársaság összeomlik Barcelona megszállása miatt, cáfolatot nyert. — Negrin rámutatott arra, hogy kik a belső és külső ellenségei Spanyolországnak. A köztársasági hadsereg ellen fog tudni állni a benyomulóknak, mert hadfelszerelését a központi területekre szállították, ami tekintettel a blokádra, egyedülálló fegyvertényt jelent.

Valencia, jan. 30. A Havas ügynökség jelentése szerint az estramadurai szakaszon harcoló köztársasági csapatok rendeletet kaptak, hogy vonuljanak vissza arra a vonalra, amelyen legutóbbi támadásuk előtt voltak. Hangoztatja a köztársasági közlemény, hogy a visszavonulás rendben, az ellenség tudta nélkül és a teljes hadianyag megtartásával történt.

Valenciában szombatra virradó éjjel az összes köztársasági pártok és munkásszervezetek gyűléseket tartottak és ezek vezetőik beszámoltak a katonai helyzetről. Intézkedéseket hoztak a termelés gyorsítására és a köztársasági terület megvédésére.

A spanyol felkelők jelentései szerint Franco csapatai Katalóniában folytatják előnyomulásukat észak felé. Yague tábornok csapatai már negyven kilométerre vannak északra Barcelonától és elfoglalták Granoiers városát is. Az elfoglalt területeken erőteljes „tisztogatás” folyik a lakosság kormányhü-gyanus része ellen.

Ugyancsak felkelő jelentés számol be arról, hogy Monrosától északra, de a várostól mindössze néhány kilométernyire heves harcok folytak, amely végül is a Franco-csapatok térnyerésével végződött.

Perpignan francia határvá-

rosba állandóan özönlenek a győztes felkelők elől a menekülő spanyolok. A tegnapi nap folyamán háromezer emigráns

lépte át a spanyol határt. A francia hatóságok a menekülőket koncentrációs táborokba szállásolják el.

Rekvirálások Kárpátalján

Budapesti jelentések szerint a közeli választásokra való tekintettel a Kárpátalján levő ruszin és szlovén csapatokat Csehszlovákia felé irányították és

ezen a vidéken csak cseh és ukrán katonai egységek tartózkodnak. Ezek sincsenek kellően ellátva, aminek következtében a parancsnokságok több

Özönlenek a menekülők Katalóniából Franciaországba

A Havas iroda jelenti, hogy a spanyol-francia határon még egyre özönlenek a menekülők. Az elmúlt néhány nap alatt nem kevesebb, mint tízezer asszonyt, gyermeket és aggastyánt fogadott be Franciaország, de néhány ezerre tehető azoknak száma is, akik titokban épték át a határt. Igen sokan érkeztek a tengeren, bár kákon is, ami pedig, tekintve a napok óta tartó viharos időt, nem veszélytelen próbálkozás.

Bonyodalmak egy talált pénztárca körül

Amikor a „károsultól” kiderül, hogy tolvaj

Nem mindennapi komplikációk merültek fel Turnu Severinben egy talált pénztárca körül. Isac Alhalel, koldusszegény vándorúveges a Calea Traianon egy pénztárát talált, amelyben legnagyobb meglepetésére 18 ezer lei volt, azonban egyellen írást sem, amelyből a tárca tulajdonosának személyazonosságára következtethetett volna. Bár szegény ember volt, azonnal a rendőrségre sietett, ahol át-

adta a talált tárcát. Kevéssel Alhalel jelentkezése előtt jelentette be egy közeli községből való egyén, bizonyos Burcea Carol, hogy elvesztett egy 18 ezer leit tartalmazó tárcát és felhatalmazta a rendőrséget, hogy a becsületes megtalálónak ötszáz leit fizessen ki. A rendőrség telefonált Burcea falujába, ahol azonban meglepetéssel hallották, hogy a szóbanforgó „károsult” közismert zsebtolvaj és

hónapok óta nem járt otthon. A rendőrségen valószínűnek tartják, hogy a talált tárcát Burcea is lopta és most megindították a nyomozást a tolvaj és a valódi károsult után. Az ügynek egyébként még egy károsultja van: Alhalel úveges, akinek a rendőrség miután kiderült, hogy nem Burcea a tárca tulajdonosa, nem fizethette ki a becsületes megtaláló jutalmát.

Megbukott a nyilasjelölt a magyarországi gyömrői választáson

Budapest, jan. 30. A gyömrői választókerületben vasárnap tartották meg az esedékes pótválasztásokat. A Nemzeti Egyiség Pártja vitéz Kolozsvári Borcsa Mihályt, a miniszterelnökség sajtófőnökét léptette fel képviselő jelöltnek. Vele szemben a nemzeti szocialisták dr. Dániel Sándort léptették fel. A nyilas jelöltet az összes szélső jobboldali frakciók támogatták és mindenki nagy érdeklődés-

sel várta a választás eredményét. A késő délután vált ismertetéssé a végeredmény, melynek értelmében Kolozsvári Borcsa Mihály, a NEP jelöltje 8417 szavazatot kapott, dr.

Dániel Sándor 4031 szavazatával szemben. A nyilasjelölt tehát 4380 szavazattal kapott kevesebb voksot, mint a kormány jelöltje.

Lemondtak a magyar szociáldemokrata-párt zsidó vezetőségi tagjai

Budapest, jan. 30. A magyarországi szociáldemokrata párt

tegnap rendkívüli érdeklődés mellett tartotta meg pártgyűlést. Gyüre Rudolf üdvözölte a felvidék kiküldötteit és örömet fejezte ki afölött, hogy a felvidék képviselőit maguk között láthatják.

Szabasits Árpád főtitkár bejelentette, hogy Propper Sándor, Deutsch Jenő, Mónus Illés, Büchler József és Györki Imre nem vállalnak szerepet a párt vezetésében.

A gyűlés ezután elhatározta, hogy a „Magyarország”-i megjelölést elhagyják és a párt neve a jövőben egyszerűen szociáldemokrata párt lesz.

Autón érkezett a földművelésügyi minisztériumba

de azért prédikált a tömegnek Petrache Lupu

Petrache Lupu, a csodalátó pásztor, a fővárosban tartózkodik. Petrache Luput kihallgatáson fogadta szombat délelőtt Ionescu Sisești földművelésügyi miniszter. Az Istenlátó

pásztor látogatásának hírére nagy tömeg verődött össze a minisztérium udvarán. Petrache elegáns autón érkezett és amikor látta, hogy a kíváncsi-

ak százai gyűltek össze, prédikálni kezdett és istenfélő életre buzdította a bukaresti hivatottakat, majd autójába szállott és áldást osztva, eltávozott.

Angol jobboldali lap szerint**A Szovjet fegyvereket rendel Németországban**

A Daily Telegraph értesülése szerint Bonnet francia külügyminiszter hosszabb megbeszélést folytatott a párisi szovjet nagykövettel. A francia kormány ugyanis hitelesnek tartott forrásból arról értesült, hogy Moszkva fegyverek fejében aranyat szállít Németországnak. Francia ellenzéki képviselők ez ügyben máris interpellációt jelentettek be a képviselőházban.

A francia Havas ügynökség moszkvai tudósítójának jelen-

tése szerint szovjet körökben élénken foglalkoznak azzal a látogatással, amelyet Schnurre dr., a német külügyminiszterium kereskedelmi osztályának a főnöke állítólag a jövő héten tesz Moszkvában. Moszkvai körök véleménye szerint ez a látogatás arra enged következtetni, hogy az úgynevezett Ukrajna-probléma, amelyről az utóbbi időben annyi szó esett, a jelen pillanatban sem Németország, sem a Szovjetszövetség számára nem képez időszerű

feladatot. A Havas ügynökség berlini tudósítójának jelentése szerint Schnurre dr. moszkvai látogatásának idejét még nem állapították meg pontosan. Berlini illetékes körök hangoztatják, hogy a külügyminiszterium keleteurópai szakértője csak a már meglevő kereskedelmi kapcsolatok tárgyában utazik Moszkvába s nincs szó új tárgyalások bevezetéséről. — Schnurre egyébként Varsóba is elkísérte Ribbentrop külgügyminisztert.

Németország katonai szállítmányokat küldhet leólmózott vasuti kocsikban Csehszvágon át

Prága, jan. 30. A csehszlovák és német vasutigazgatóságok megegyeztek abban, hogy vonalaikon a másik igazgatóság leólmózott vagonjai teljes szabadsággal közlekedhetnek, tekintet nélkül a szállítmányok minőségére. Így már német ka-

tonai szállítmányok áthaladtak Brünnön is. Német csapatok Drezből Bécsbe irányíthatók Csehszlovákián át, hatalmas ut megtagarítással.

Berlin, jan. 30. Német hivatalos körökben semmit sem

tudnak olyan német—csehszlovák ipari megegyezésről, amely megtiltana Csehszlovákiának, hogy területén olyan iparvállalatokat létesítsen, amilyenek a Németországnak átadott területeken voltak.

Göring kancellári rangot kap**Változások a német kormányban**

A Paris Soir érdekes berlini értesülést közöl, amely szerint a német kormány összetételében a közeljövőben komoly változások várhatók. Eszerint Göring, aki jelenleg porosz miniszterelnök, a közel jövőben átveszi a kancellári széket. Erre mutat az is, hogy a német lapok néhány nap óta elhagyták a Hitlernek eddig kijáró „ve-

zér és kancellár” címzést és csak vezérnek titulálják Hitlert, minden bizonnyal felelősségátvitelre.

Ez a változásugszólván teljesen formai jellegű, hiszen Göring ténylegesen már régebben teljesen egymaga látta el Hitler megbízásából a kancellári teendőket is, inkább arról van szó, hogy ezzel a kineve-

zéssel Göring sulyát a külföld felé növeljék.

Ha a Paris Soir értesülései igaznak bizonyul, az annak jele, hogy a másik változásról szóló hírek, amelyek szerint ugyanis Göring a hadügyi tárca vezetését venné át, nem aktuálisak. Erre csak háboru esetén kerülhet sor.

APRÓHIRDETÉSEK

A legkisebb apróhirdetés ára 10 szóig 20 lei — minden további szó 2 lei. — Előfizetési díj havonta 40 lei. — Megjelenik mindennap.

POSTA**Fényképek**

nagyon olcsón és nagyon jó szavatosság mellett

Róna fényképész

műtermében kaphat

Régi képekről élethű nagyjítások

Str. Alexandri No. 4.

HAZASSÁG

Lehetőleg nyugdíjas 60 éven felüli, gyermektelen keresztény férjet keres vagyonos, gyermektelen özvegy. Levelet Bihar '99. szám. jüd. Bihar intézőnek 312

ÁLLÁS

Jól főző mindenek szakácsné két személyhez felvétetik. Cim a kiadóban. 250

Jól főző mindenek jó bizonyítványokkal azonnal felvétetik. Lazar Gheorghe ucca 10. 290

Bérlettel rendelkező utazó az egész ország területére képviselői vállalatot vállal cipő vagy bőrszakmában. Ajánlatokat „juttatásos alapon” jellegére a kiadóhivatal továbbítja. 259

Lakatos, vagy vasesztergályos fiatal munkást, ki faszakmában jártas felvételre keresetik. Stefan O. Iosif ucca 7. 310

Mindenek bejáróné azonnal felvétetik. Pásztor, Str. Alexandri 53. 313

Szoptatósda gyermekével állást keres. Cim a kiadóban. 311

VÉTEL-ELADÁS

Gyermek mérleget megvételre keresek. Cim a kiadóba kérek.

Megvételre keresek kb. 4 méter hosszú, 1 és fél méter széles cégtáblának alkalmas használt bádoglemezt. 307

Különböző méretű vasablakok eladók. Érdeklődni lehet Thury, Str. Minelior villamos végállomásnál. 272

KÜLÖNFÉLE

Jozsa Sándor névre kiállított iratokat (katonai livret, betegsegélyző könyv, állampolgársági) találtak. Igazolt tulajdonosa átvetheti a kiadóba 314

LAKÁS

Egy szoba konyhas lakás azonnalra kiadó. Str. Vilson 14 289

Kiadó szoba konyhas udvari lakás elsejére. Strada Moldova 108. 286

Féltékeny férj gyilkossági kísérlete

Temesvár, jan. 30. Ecsedi János 27 éves rékási gazdálkodó féltékeny volt a feleségére és Ilincza Ioannal, az agronom hivatal titkárával gyanúsította. A féltékeny gazda az elmúlt évben augusztus hetedikén az agronomhivatal udvarán revolverrel támadt Ilincza Ioanra és később a feleségére, de mindkettőnek sikerült elmenekülni a lövöldöző ember elől, aki végül is öngyilkosságot kísérelt meg. A golyó csak jelentéktelen sérülést ejtett rajta. Ecsedit azután elfogták a csendőrk és gyilkosság kísérlete miatt megindult ellene az eljárás. A temesvári büntető tábla többször tárgyalta az ügyet. Ecsedi azzal védekezett, hogy öngyilkos akart lenni, de mielőtt még tettét elkövethette volna, találkozott Ilinczával, akivel szótárgyalása támadt. Ekkor elővette revolverét és ijesztésképpen a levegőbe lökt. A büntető tábla nem fogadta el a védekezést, hanem bűnösnek mondta ki Ecsedit és ezért egy évi fogházra, valamint kétezzer lei pénzbüntetésre ítélte.

Rádió műsor**SZERDA**

BUCURESTI. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok, 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben sport hírek adása. 13.40: Gramofonlemezek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Lemezek. 15 Hírek. 16.45 Előadás 18 Táncczene. 19 Felolvasás lemezekkel 19.45 Időszerű anyag 20 Rádiózenekar. 20.50 Felolvasás. 21.05 Kamarazene. 22 Hírek. 22.15 Előadás lemezekkel. 23 Hírek. 23.15 Vendéglői zene. Majd hírek közvetítése külföldre németül és franciául.

BUDAPEST. 7.45 Torna. — Utána: Gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13 Déli harangszó. 13.10 Cigányzene. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Hanglemezek. 15.35 Hírek, árfolyamhírek. 17.15 Diákfelőla. 17.45 Pontos időjelzés. 18.10 Felolvasás. 19.10 Felolvasás. 19.40 Cigányzene. 20.30 Az Operaház előadásának közvetítése. 21.25 Hírek. 23.10 Időjárásjelentés. Majd jazz-hármas. 23.45 A rádió szalonzenekara. 1.05 Hírek.

NYOMATOTT PASZTOR ELŐCÉGNÉL ORADEA